

PRAVIDLA OBORU LÉČEBNÁ EURYTMIE

PROFESNÍ STANDARD
POSTUP LEGE ARTIS

PŘIJATO VALNOU HROMADOU
SDRUŽENÍ PRO ANTROPOSOFICKOU MEDICÍNU z.s. DNE 3. 6. 2018
Závazné pro členy Sdružení a doporučující pro veřejnost

OBSAH

A. Všeobecné informace	3
Úvod	4
Základní informace	5
Právní úprava v ČR.....	6
Preambule.....	7
Profesní sféra	8
Vzdělávání	8
Další vzdělávání a jeho úprava	8
Výzkum.....	9
Metoda	10
Provedení	10
Působení.....	10
Na klienta zaměřená a procesuálně orientovaná práce.....	11
Indikace pro léčebnou eurytmii.....	11
Specifické praktické oblasti	13
Mateřské školy	13
Školy	13
Léčebně-pedagogická a sociálně-terapeutická zařízení.....	13
Kliniky a zdravotnická centra.....	14
Soukromé praxe	14
Centra pro seniory.....	14
Mezinárodní propojení a spolupráce	16
Adresy, odkazy	17
Seznam literatury.....	19
B. Etický kodex	20
Obecné pravidlo	21
Pravidla pro vztah léčebného eurytmisty k pacientovi	21
Pravidlo pro vztah léčebného eurytmisty, lékaře a odborného personálu	22
Individuální pravidla	22
C. Kompetence	23
Všeobecná kompetence	24
Terapeutická kompetence	24
Metodická kompetence	24
Kompetence ve vztahu ke klientům	25
Komunikativní kompetence.....	25
Sociální kompetence ve vztahu k instituci.....	25
Profesně odborná kompetence.....	26

ČÁST A. Všeobecné informace

Úvod

Následný text obsahuje základní informační materiál a dokládá oprávněnost profesně-právního uznání příslušnými úřady a úhrady nákladů ze strany poskytovatelů národní zdravotní péče. Kvůli jazykovému zjednodušení používáme v zásadě pouze mužskou formu, myšleny jsou však vždy osoby obou pohlaví.

Terapeutická eurytmie je jednou z osvědčených metod antroposofické medicíny, která představuje léčebný systém v rámci komplementární medicíny (CAM).

Tento dokument vznikl za podpory a se souhlasem Mezinárodního fóra léčebné eurytmie / Internationales Forum Heileurythmie.

Základní informace

Metoda terapeutické/léčebné eurytmie

Sektor	komplementární terapie, antroposofická pohybová terapie
Odborná část	umělecká terapie, léčebná eurytmie / terapeutická eurytmie
Vzdělávání	1.800 hodin metodicky specifického vzdělávání v léčebné eurytmii, navazujícího na základní eurytmické vzdělávání (4.500 hodin, z toho započitatelných 1.800 hodin)
Ukončení	mezinárodně: diplom léčebného eurytmisty, udělený Lékařskou sekci Goetheana v Dornachu (CH), který lze získat v akreditovaném léčebně-eurytmickém vzdělávání v různých zemích světa. národně uznaná ukončení: Švýcarsko: HFP-KsT ¹ od r. 2011, HFO-KT ² od r. 2015 Kompetence obou profesí odpovídají Evropskému kvalifikačnímu rámci pro celoživotní vzdělávání (EQR) na úrovni 6–7. To odpovídá zhruba úrovni bakalář/magistr. Německo: bakalář (eurytmie) a magistr (léčebná eurytmie) na Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft.
Praktické uplatnění	kliniky, soukromé praxe, léčebná zařízení a integrovaná lékařská preventivní centra, mateřské školy, základní a střední školy, léčebně-pedagogická a sociálně-terapeutická zařízení, centra pro seniory
Trvání léčby	30 až 60 minut na léčebnou jednotku (v závislosti na věku, lékařské diagnóze a příslušném praktickém zařízení)
Další vzdělávání	každoroční kontrola oborovými svazy/spolky počet hodin odpovídá mezinárodním ustanovením (min. 21 hodin po 45 minutách za rok, resp. 20 hodin po 60 minutách ve Švýcarsku)
Úhrady zdravotními pojišťovnami	dosud ve Švýcarsku a částečně v Německu přes doplňkové pojištění pro komplementární medicínu/možnost smlouvy o integrovaném poskytování zdravotní péče
Ochranné známky	ochranná známka Evropské unie ve znění AnthroMed, dále zahraniční ochranné známky ve znění Heileurythmie nebo AnthroMed Eurythmietherapie /Eurythmy Therapy

1 Höhere Fachprüfung Kunsttherapie (HFP-KsT) – vyšší odborná zkouška v umělecké terapii

2 Höhere Fachprüfung KomplementärTherapie (HFP-KT) – vyšší odborná zkouška v komplementární terapii

Právní úprava v České republice

Bez zvláštní právní úpravy. Nejedná se o obsah zdravotnického vzdělávání, ani o obor zdravotních služeb, zdravotnickou odbornost nebo zdravotnické povolání. Metoda léčebné eurytmie však patří mezi léčebné metody klinicky zavedené v členském státu Evropské unie, Evropského hospodářského prostoru nebo Švýcarsku, tudíž se nejedná o novou metodu, která by podléhala ověřování podle zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách. V českém právním prostředí patří metoda léčebné eurytmie mezi zavedené mezioborové a meziprofesní postupy. Při jejím používání se uplatňuje ústavně zaručená svoboda volby péče o zdraví, včetně svobodné volby léčebného postupu (metody). Léčebný eurytmista patří mezi volná zaměstnání podle zákoníku práce, která nejsou vázána na veřejnoprávní odbornou způsobilost. Podle Evropské klasifikace dovedností nebo kompetencí, povolání a kvalifikací (ESCO), vedené pro účely volného pohybu pracovníků v Evropské unii v Evropské síti služeb zaměstnanosti, je léčebný eurytmista podřazen pod terapeuta komplementární medicíny (zvláště uveden není). V české Národní soustavě povolání pro účely českého trhu práce není léčebný eurytmista uveden. Z hlediska podnikání se jedná o volnou ohlašovací živnost podle živnostenského zákona. V české Národní soustavě kvalifikací pro účely kvalifikace mimo školy (forma odborné zkoušky) není léčebný eurytmista uveden. Ze soukromoprávního hlediska se zpravidla používá typový závazek péče o zdraví, který je založen smlouvou o péči o zdraví podle § 2636 a násl. občanského zákoníku (zák. č. 89/2012 Sb.).

Preambule

Léčebná eurytmie je terapeutická metoda, kterou na základě nového pohybového umění eurytmie vytvořili Dr. phil. Rudolf Steiner spolu s Dr. med. Itou Wegmanovou a školními eurytmistkami první Waldorfské školy a v roce 1921 ji systematicky představili v cyklu šesti přednášek pro lékaře, v takzvaném Léčebně-eurytmickém kurzu. Lékaři a léčební eurytmisté na celém světě ji od té doby kontinuálně praktikují a dále rozvíjejí. Je ústředním a původním terapeutickým nástrojem antroposofické medicíny. Ta jako celostní medicína integruje přírodovědecké i duchovně-vědecké (antroposofické) poznatky, a bere tak v úvahu celého člověka. Fyziologické a patologické stavy těla chápe v souvislosti s funkcemi životní ústrojnosti, proměnlivými duševními stavy a vývojovými podmínkami duchovního individua.

Četné publikace a studie³ ukazují, že léčebná eurytmie je používána v mnoha oborech lékařství.⁴

Cílem léčebné eurytmie je pomoci klientům v tom, aby podnítili své autoregulační schopnosti, a našli tak cestu k uzdravení.

Terapeutickým prostředkem léčebné eurytmie jsou primárně hlásky lidské řeči, převedené v pohyb.⁵ Tyto fyziologické hláskové pohyby souvisejí na základě příbuznosti všech orgánů v živém organismu s procesy tvorby orgánů a prostřednictvím živého souladu tvaru a funkce s jejich činnostmi.⁶ Eurytmické hláskové pohyby se pro terapeutické použití pozměňují, zesilují a přizpůsobují stavu nemoci. Díky tomu také působí o to intenzivněji na jednotlivé orgánové funkce a na vývoj celého organismu.

Účinnost léčebné eurytmie záleží na kvalitě pohybu, který je prováděn podle pokynů školených a certifikovaných léčebných eurytmistů. K tomu je nutný soulad pohybu, duševní účasti a vědomého vnímání sebe sama. Od klienta to vyžaduje samostatné cvičení, prováděné podle instrukcí léčebného eurytmisty, vůli ke změně stávajících návyků a přenášení naučeného do každodenní činnosti. Léčebná eurytmie tím významně přispívá k upevnování zdraví.

3 viz kapitolu Výzkum a seznam literatury

4 viz kapitolu Indikace

5 „Wege von der Eurythmie zur Heileurythmie – methodische Gesichtspunkte“ (publikace z r. 2016)

6 Klaus Höller, Wilburg Keller Roth: „Was ist Heileurythmie?“ (říjen 2014)

Profesní sféra

Vzdělávání

Léčebně-eurytmická vzdělávání probíhají podle rámcového kurikula Mezinárodní léčebně-eurytmické vzdělávací konference.⁷ Podmínkou přípuštění je mj. Sekcí pro slovesná a hudební umění uznané ukončené čtyřleté eurytmické vzdělání v rozsahu 4500 hodin. V návaznosti na to absolvuje student konsekutivně 1800 metodických vyučovacích hodin.

Budoucí léčební eurytmisté jsou kromě metodické a lékařské výuky ještě v souladu se směrnicemi platnými pro zdravotnická povolání školeni v metodických, sociálních, komunikativních a manažerských kompetencích. Pro rozšíření/prohloubení metodických schopností jsou navíc nabízeny umělecké moduly anatomického kreslení, modelování, malování, uměleckého utváření řeči a výuky hry na hudební nástroj.

Současný rozsah výuky metodických předmětů je 400 hodin, lékařských předmětů 500 hodin, uměleckých a dalších předmětů 150 hodin. Zkoušky (projektové práce, případové prezentace) zahrnují 450 hodin. Certifikační praxe (6 měsíců, 300 hodin) se provádí za supervize zkušeného mentora podle směrnice pro praktika Internationales Forum Heileurythmie.⁸

Německo

V Německu je možnost bakalářského studia (B.A.) eurytmie a magisterského studia (M.A.) eurytmie se zaměřením na eurytmickou terapii na Alanus Hochschule für Kunst und Gesellschaft, www.alanus.edu.

Švýcarsko

Ve Švýcarsku je po absolvování metodického vzdělání v léčebné eurytmii, ukončeného vyšší odbornou zkouškou, odpovídající mistrovské řemeslné zkoušce, možné veřejné profesní uznání dvojím způsobem: jako komplementární terapeut nebo jako umělecký terapeut. Úhrada nákladů zdravotními pojišťovnami je podmíněna složením těchto národně platných zkoušek.⁹

Vyšší odborná zkouška terapeuta zavazuje k dodržování příslušného profesního standardu ve své praxi, v dalším osobním vzdělávání a ve společenské odpovědnosti.

Mezinárodně (akreditované soukromé vyšší odborné školy)

Akreditovaná vzdělávací zařízení existují (vedle Německa a Švýcarska) průběžně v Anglii, Švédsku a USA. Mentorovaná jednorázová vzdělávání probíhají v současnosti na Ukrajině, v Jižní Africe, Izraeli, Brazílii, České republice, na Novém Zélandu a v Rusku.

Další vzdělávání a jeho úprava

Po ukončení vzdělání je další vzdělávání pro léčebné eurytmisty nepostradatelným nástrojem pro zachování a další rozvíjení kvality terapeutické práce.

7 Rahmen-Curriculum der Heileurythmie-Ausbildungen, <http://www.heileurythmie-medsektion.net/de>

8 Směrnice pro praktika: <http://www.heileurythmie-medsektion.net/de>

9 Informace k HFP-KT na <http://www.oda-kt.ch/>, informace k HFP-KsT na <http://artecura.ch/>

Národní nabídky dalšího vzdělávání a mezinárodní odborné kongresy jsou uvedeny na internetových stránkách oborových svazů léčebné eurytmie.¹⁰

Pro speciální obory (např. zubní a čelistní léčebná eurytmie, oční léčebná eurytmie) existují další vzdělávání s upraveným učebním plánem.

Výzkum

Výzkum v antroposofické medicíně se soustřeďuje na základní metodický výzkum, vývoj současné době odpovídajících výzkumných metod, na vědeckou dokumentaci terapeutických zkušeností v jednotlivých případových studiích a na provádění klinických kohortových studií. Léčebná eurytmie je jako terapeutická metoda antroposofické medicíny součástí tohoto výzkumu^{11, 12}

Výzkumné projekty ke specifickým léčebně-eurytmickým cvičením a k účinnosti léčebné eurytmie obecně jsou v současnosti realizovány na univerzitě Witten-Herdecke, v institutu ARCIM při klinice Filderklinik a ve Výzkumném institutu kliniky Havelhöhe (ve spolupráci s Charitee Berlín).¹³ Také v antroposofických klinikách ve Švýcarsku a Německu existují výzkumná oddělení, která ověřují účinnost léčebné eurytmie. Jejich aktivity lze najít na příslušných internetových stránkách.^{14, 15}

V léčebně-eurytmickém základním vzdělávání a v oborově specifickém dalším vzdělávání jsou základy léčebné eurytmie vyučovány, ověřovány a kontinuálně dále rozvíjeny.¹⁶ Existují mezinárodní výzkumné platformy, které pravidelně organizují výzkumná sympozia.¹⁷

Výsledky výzkumů k léčebné eurytmii jsou publikovány v odborných časopisech antroposofické medicíny.¹⁸ Dřívější výzkumné práce a články jsou dokumentovány a shrnuty v bibliografii léčebné eurytmie.¹⁹

10 oborové svazy: http://www.heileurythmie-medsektion.net/de/pr/adressen_BV

11 Ita Wegman Klinik – výzkumná zpráva 2011: Léčebná eurytmie při hypertonii

12 Paracelsus Spital Richterswil – výzkumná zpráva 2012: Účinek léčebné eurytmie v předoperační přípravě klientů

13 Arndt Büssing, Friedrich Edelhäuser, Annette Weiskircher, Judith M. Fouladbakhsh, and Peter Heusser: Inner Correspondence and Peacefulness with Practices among Participants in Eurythmy Therapy and Yoga: A Validation Study in: Evidence-Based Complementary and Alternative Medicine, Volume 2011 (2011), Article ID 329023, 9 pages

14 Ita Wegman Klinik – výzkumná zpráva 2011: Léčebná eurytmie při hypertonii

15 Paracelsus Spital Richterswil – výzkumná zpráva 2012: Účinek léčebné eurytmie v předoperační přípravě klientů

16 v letech 2008 až 2014 napsali studenti léčebné eurytmie na Alanus Hochschule v Elfteru/DE více než 70 magisterských prací

17 každoroční odborná sympozia na Alanus Hochschule/DE, v Lékařské sekci Goetheana/CH a každoroční léčebně-eurytmická výzkumná setkání na univerzitě Witten-Herdecke/DE

18 především v časopisu „Merkurstab“, viz seznam literatury a na internetových stránkách Internationales Forum Heileurythmie

19 B. Hachtel, bibliografie léčebné eurytmie 1920–2005 a 2005–2014, viz seznam literatury

Metoda

Provedení

Léčebná eurytmie se zpravidla provádí formou individuální terapie. Klient se naučí provádět končtinami i celým tělem specifické léčebně-eurytmické hláskové pohyby a pro zvýšení terapeutického účinku je zintenzivňovat poskoky, rytmizováním, změnou tempa a pohybem z místa. Určitá léčebně-eurytmická cvičení se během několika minut s rozdílným rytmizováním opakují.

Léčebná eurytmie se provádí především vestoje a za chůze, může se však provádět i vsedě nebo s ležícím klientem. S dotekem se zpravidla nepracuje. Léčebný eurytmista může podle potřeby klienta v jeho pohybu podpořit nebo vést.

Léčebně-eurytmická cvičení se volí na základě lékařské diagnózy a metodicky specifické pohybové diagnózy provedené léčebným eurytmistou. Snahou je, aby klient pod vedením a s poradenstvím léčebného eurytmisty začlenil do své každodenní činnosti sekvence cviků a pokud možno denně samostatně cvičil, aby tím posílil, upevnil a zachoval terapeutický účinek léčebně-eurytmické práce.

Působení

Konstituce člověka je tvořena čtyřmi bytostnými články, které jakožto kvalitativně rozdílné dílčí ústrojnosti celkového lidského organismu vytvářejí fyziologické a patologické tělesné stavy, měnící se duševní stavy a vývojové podmínky duchovního individua. Tyto články se ve zdravém a v nemocném stavu nacházejí v rozdílném vzájemném dynamickém poměru; jejich funkčnost lze v pohybu pozorovat podle různých kvalitativních znaků:

fyziická ústrojnost:	postava, postoj, proporce, prostorová orientace
ústrojnost životních sil:	plynulost a množství pohybů, těžkost a lehkost
duševní ústrojnost:	svalový tonus, pohybová dynamika, zručnost
ústrojnost já:	vedení a intencionalita pohybů

Léčebný eurytmista s ukončeným vzděláním je vyškolen v tom, aby poznal změny v uspořádání bytostných článků klienta, specifické pro jednotlivé nemoci, a hlouběji spočívající dispozice k nemocem z klientova pohybu a aby je dokázal cíleně korigovat. Jelikož jsou eurytmické a léčebně-eurytmické pohyby odvozeny od fyziologických řečových pohybů, jež jsou markantním funkčním prvkem celkového lidského organismu, vstupují tyto pohyby do interakce s fyziologickou a patologickou funkčností organismu, a rozvíjejí tak svůj terapeutický účinek. Dalším podstatným faktorem v procesu uzdravování je skutečnost, že hláskové pohyby jsou doprovázeny zesíleným pocítováním pohybu a vystupňovaným vědomím.

Změnou pohybových návyků klienta pomocí sledů léčebně-eurytmických pohybů se mění uspořádání bytostných článků, a tak lze cíleně ovlivňovat mj. dýchání, krevní oběh a trávicí funkce. Tím lze docílit trvalého zlepšení orgánových funkcí i tělesného a duševního stavu.

Tím, že se klient naučí léčebně-eurytmickým cvikům a samostatně je provádí, získává navíc stále větší povědomí o souvislosti mezi svými potížemi a svým celkovým stavem a navyklým držením a pohyby v každodenním životě. Je podněcován k tomu, aby vnímal svou životní situaci, a povzbuzován, aby čelil vývojové krizi, spojené s onemocněním a procesem uzdravování, a to tím, že se mu prostřednic-

tvím léčebně-eurytmických pohybových sledů dostane možnosti samostatně zasahovat do procesu své léčby.

Na klienta zaměřená a procesuálně orientovaná práce

Léčební eurytmisté respektují klientovu autonomii a terapeutický dialog vedou srozumitelnou, současnou a věku klienta přiměřenou formou.

Léčebný eurytmista

- přistupuje ke klientovi kompetentně, vycházejí ze základních lékařských a léčebně-eurytmických poznatků a zkušeností;
- klienta s účastí a porozuměním pozoruje na tělesné, duševní, duchovní a sociální rovině,
- stará se o transparentní léčebný proces,
- podporuje klientovo vědomé prožívání vlastních pohybů,
- pomocí samostatného cvičení podněcuje klientovu vlastní aktivitu.

Kvalita léčby je zajištěna tím, že léčebný eurytmista

- přizpůsobí cviky možnostem klienta,
- zjišťuje účinky eurytmické léčby na průběh nemoci, dokumentuje je a s přihlédnutím k lékařským a jiným nálezům ověřuje,
- koncept léčby průběžně přizpůsobuje jejím potřebám,
- reflektuje získané poznatky a aplikuje je na jiné situace a léčebné procesy.

Léčebný eurytmista s ukončeným vzděláním se naučil dokumentovat individuální léčebný proces a ve spolupráci s lékařem a podle jím zjištěných objektivních parametrů ho evaluovat a případně korigovat. Na konci léčby se zhotoví písemná dokumentace průběhu a výsledků léčby.

Indikace pro léčebnou eurytmii

Léčebnou eurytmii lze terapeuticky použít v každé věkové kategorii. Může být podporou a doplňkem medikamentózní léčby. Počet ošetření se řídí indikací, průběhem nemoci a klientovými možnostmi samostatného provádění cviků.

Léčebnou eurytmii se ošetřují organické nemoci degenerativního, zánětlivého nebo neoplastického charakteru, stejně jako nemoci s funkční, psychosomatickou a psychiatrickou charakteristikou. Na základě individuálně stanovené indikace a diagnózy provedené lékařem nalézá léčebná eurytmie použití v následujících oblastech:²⁰

- všechny obory vnitřního lékařství, např. kardiologie, pulmonologie, gastroenterologie, revmatologie
- dermatologie
- geriatrie
- gynekologie a urologie
- čelistní ortopedie a anomálie v postavení zubů
- neurologie
- onkologie, paliativní péče

20 výčet není konečný

- oftalmologie
- ortopedie, poruchy držení těla a pohybu
- pediatrie
- vývojové poruchy a anomálie
- psychiatrie
- psychosomatika
- rehabilitace po úrazech a chirurgických zákrocích
- profylaxe nemocí a zdravotní prevence

Relativní kontraindikace pro jednotlivé prvky léčebné eurytmie existují v případě následujících stavů: vysoce horečnatá onemocnění, akutní zánětlivé procesy, akutní poruchy vědomí, akutní psychózy, závažná krvácení, čerstvé fraktury, těhotenství a doba kojení.

Specifické praktické oblasti

Mateřské školy

Léčebná eurytmie v prvním sedmiletí dítě komplexně posiluje a napравuje organické deformace a funkční poškození, které lze při dnešním životním stylu stále častěji pozorovat a které se projevují v poruchách chování a vývojových vadách jak na duševní, tak na tělesné úrovni.

Mezi nemoci žádající léčbu patří:²¹

- dědičné a konstituční anomálie
- organické deformace
- poruchy funkcí orgánů
- neklid a jiné abnormity v chování
- noční pomočování
- poruchy nápodoby a psychomotorické poruchy vývoje
- vývojové poruchy a retardace řeči
- poruchy vývoje smyslů
- důsledky nesprávné výživy, deprivace, zneužívání a týrání

Školy

Nad rámec vlastních pediatrických onemocnění lze léčebnou eurytmii úspěšně použít při vývojových abnormitách. Indikace se provádí po domluvě se školním nebo ošetřujícím lékařem v případě abnormit během obvyklé školní docházky nebo u příležitosti hromadného vyšetření školním lékařem. Léčebná eurytmie je indikována mj. při:²²

- vývojové retardaci a vývojových abnormitách mj. motorického a řečového druhu
- specifických poruchách učení, jako jsou dysgrafie, dyskalkulie a poruchy zpracování vjemů
- poruchách pozornosti a poruchách hyperaktivity a hypoaktivity (ADHS/ADS)
- vadném držení a poruchách růstu
- anomálii v postavení zubů
- poruchách vidění
- tendenci k nadváze nebo podváze v důsledku nesprávné výživy a poruch příjmu potravy

Léčebně-pedagogická a sociálně-terapeutická zařízení

Léčebná eurytmie umožňuje v zásadě každému člověku prostřednictvím pohybu přístup k nonverbální úrovni prožívání bytí i sebe sama. Člověk si začíná uvědomovat svůj pohybový repertoár a získává možnost aktivně ho rozšířit. Diplomovaní léčební eurytmisté dnes na základě desítky let sbíraných pozitivních klinických zkušeností v antroposofických zařízeních provádějí léčebnou eurytmii na celém

21 viz profesní charakteristiku k 1. sedmiletí <http://www.heileurythmie-medsektion.net/de/as/praxisfelder>

22 viz profesní charakteristiku pro školské léčebné eurytmisty <http://www.heileurythmie-medsektion.net/de/as/praxisfelder>

světě také v ne antroposofických léčebně-pedagogických a sociálně-terapeutických institucích. K indikacím mj. patří:²³

- poruchy růstu a tvorby orgánů (např. v oblasti ortopedie, tvorby zubů a oftalmologie)
- specifické senzomotorické a psychomotorické vývojové retardace a poruchy
- poruchy vývoje řeči a poruchy učení
- poruchy chování
- poruchy pozornosti a poruchy hyperaktivního/hypoaktivního rázu (ADHS/ADS)
- poruchy zpracování vjemů
- poruchy autistického spektra
- předčasné procesy stárnutí a degenerativní procesy

Kliniky a zdravotnická centra

V různých nemocnicích a klinikách v Německu, Švýcarsku, Velké Británii, Švédsku, Nizozemsku, Itálii a Brazílii fungují oddělení komplementární medicíny antroposofického zaměření, nabízející léčebnou eurytmii.²⁴

Zkušenosti lékařů a terapeutů pracujících v ambulancích, onkologických denních sanatoriích a lékařských terapeutických a zdravotních centrech ukazují, že roste poptávka po antroposofických terapeutických konceptech, přičemž léčebná eurytmie jako antroposofická pohybová terapie hraje důležitou roli.

Soukromé praxe

Léčba v soukromých praxích se provádí během akutních či chronických onemocnění, ke konstituční profylaxi u dětí, k následné léčbě po hospitalizaci v nemocnici či pobytu v lázních a po úrazech, jakož i k profylaxi nemocí a recidivy.²⁵ Klienti jsou do léčebně-eurytmických praxí posíláni buď obvodními a odbornými lékaři, nebo přicházejí k terapii s lékařskou diagnózou na základě osobního odhadu stávající potřeby léčby.

Podle závažnosti onemocnění a samostatnosti klienta probíhá léčba jednou až několikrát týdně. Možná je i léčba v domácím prostředí klienta. Průběh léčby je dokumentován a ošetřující lékaři jsou zapojováni jako poradci při koncipování léčby.²⁶

Centra pro seniory

Léčebná eurytmie se jako podpůrná individuální terapie používá v geriatrii, protože napomáhá zvyšování hybnosti těla a celkové vitálnosti.

Léčebně-eurytmickými pohybovými cvičeními lze zlepšit dýchací funkci, podnítit prokrvení mozku a tím posílit výkonnost paměti. Lze jí také snižovat motoricko-koordinační nejistotu při stání

23 viz profesní charakteristiku léčebného eurytmisty v léčebné pedagogice <http://www.heileurythmie-medsektion.net/de/as/praxisfelder>

24 viz kliniky <https://medsektion-goetheanum.org/anthroposophische-medizin/>

25 seznam léčebných eurytmistů působících v soukromé praxi lze získat u národních oborových svazů

26 viz kapitolu Na klienta zaměřená a procesuálně orientovaná práce

a chůzi s prokazatelně pozitivním účinkem na snížení pravděpodobnosti pádu a kardiovaskulární mortality.

Typické indikace v pokročilém věku – vedle všech ostatních obecně lékařských indikací:

- revma
- skleróza
- následná léčba po mrtvicích
- osteoporóza
- poruchy trávení
- léčba bolesti
- podpora léčby karcinomu
- zpomalování postupu demence
- deprese a jiná psychická onemocnění

Léčebná eurytmie se používá a náležitě rozvíjí také při doprovázení umírajících.

Mezinárodní propojení a spolupráce

Česká republika

Sdružení pro antroposofickou medicínu, z. s.

Ječná 505/2, Nové Město, 120 00 Praha 2

IČO: 22898565

Web: www.antroposofickamedicina.cz

E-mail: info@antroposofickamedicina.cz

Mezinárodní fórum léčebné eurytmie

Mezinárodní koordinace

Vedení: Angelika Jaschke / Ellen Schneider

Internet: www.heileurythmie-medsektion.net

Sdružení v rámci fóra léčebné eurytmie

- Internationale Delegiertenkonferenz (DeKo) – Mezinárodní konference delegátů (zástupci více než 40 zemí)
- Internationale Ausbilderkonferenz (IAK) GbR – Mezinárodní vzdělávací konference (společnost občanského práva)
- Internationale Arbeitsgemeinschaft der Heileurythmie-Berufsverbände (IAg-HEBV) – Mezinárodní pracovní společenství léčebně-eurytmických oborových svazů
- International Federation of Anthroposophic Arts and Eurythmy Therapies (IFAAET) (www.ifaet-medsektion.net)

Spolupráce

- Lékařská sekce při Goetheanu, Svobodná vysoká škola pro duchovní vědu (www.medsektion-goetheanum.org)
- Internationale Vereinigung anthroposophischer Ärztgesellschaften (IVAA) – Mezinárodní sdružení antroposofických lékařských společností (www.iva.eu)
- AnthroMed, gemeinnützige GmbH (www.anthromed.net/de/start/)
- Jungmedizinerforum – Fórum mladých lékařů (www.jungmedizinerforum.org)
- Internationale Koordination Anthroposophische Kunsttherapien – Mezinárodní koordinace antroposofických uměleckých terapií (www.icaat-medsektion.net)
- Fachbereiche der „Internationalen Koordination Anthroposophische Medizin“ (IKAM) – odborné sekce „Mezinárodní koordinace antroposofické medicíny“ (www.medsektion-goetheanum.org/home/fachbereichekoordinationderarbeitsfelder/)

Adresy, odkazy:

AnthroMed gGmbH

www.anthromed.net

Anthroposophische Forschungsinstitute:

www.medsektion-goetheanum.org/forschung/forschungsinstitute

Anthrosana, Verein für anthroposophisch erweitertes Heilwesen (CH)

www.anthrosana.ch

Dachverband Brasilien (ABMA)

www.abmanacional.com.br

Dachverband England (CAHSC)

www.cahsc.org/anthromed-and-cahsc

Dachverband Deutschland (DAMiD)

www.damid.de

Dachverband Vereinigung anthroposophisch orientierter Ärzte in der Schweiz (VAOAS)

www.vaoas.ch

Dachverband Schweden (SAMT)

www.antroposofiskmedicin.se

Dachverband Xund (DvXund)

www.xund.ch

gesundheit aktiv, anthroposophische heilkunst e.V. (Patientenverband DE)

www.gesundheit-aktiv.de

Hogeschool Leiden (NL)

www.hsleiden.nl

International Federation of Anthroposophic Arts and Eurythmy Therapies (IFAET)

www.ifaet-medsektion.net

Internationales Forum Heileurythmie in der Medizinischen Sektion am Goetheanum

www.heileurythmie-medsektion.net

Internationale Heileurythmie Ausbildungen

www.heileurythmie-medsektion.net/de/tr/ausbildung

Internationale Heileurythmie Berufsverbände

www.heileurythmie-medsektion.net/de/pr/berufsverbaende

IVAA (Practitioners in Anthroposophic Medicine):

www.ivaa.info/home

Lehrstuhl für Medizintechnik, Integrative und Anthroposophische Medizin der Universität Witten Herdecke

www.uni-wh.de/gesundheit/lehrstuhl-medizintechnik

Medizinische Sektion am Goetheanum

www.medsektion-goetheanum.org

Organisation der Arbeitswelt KomplementärTherapie (OdA KT)

www.oda-kt.ch

Seznam literatury

- Girke, Matthias: *Innere Medizin, Grundlagen und therapeutische Konzepte der Anthroposophischen Medizin*, Salumed-Verlag 2010
- Hachtel, Beatrix / Gäch, Angelika: *Bibliographie Heileurythmie* Bd. 1 Veröffentlichungen 1920–2005, Salumed-Verlag Bd. 2 Veröffentlichungen 2005–2014
- Hamre, H.-J., Kiene, H.: *AMOS – Anthroposophic Medicine Outcomes Study 2004–2008*
- Heusser, Peter: *Anthroposophische Medizin und Wissenschaft*, 2011
- Kienle / Kiene / Albonico: *Anthroposophische Medizin in der klinischen Forschung, Wirksamkeit, Nutzen, Wirtschaftlichkeit, Sicherheit*, 2006
- Kirchner-Bockholt, M.: *Grundelemente der Heileurythmie*, 1962
- Neukirch, Elke: *Der Weg von der Eurythmie zum Wesen der Heileurythmie*, 2013
- Steiner, Rudolf / Wegman, Ita: *Grundlegendes für eine Erweiterung der Heilkunst. (GA 27)*
- Steiner, Rudolf: *Geisteswissenschaftliche Gesichtspunkte zur Therapie*. Rudolf Steiner Verlag, Dornach. (GA 313)
- Steiner, Rudolf: *Heileurythmie*. Rudolf Steiner Verlag, Dornach. (GA 315)
- Steiner, Rudolf: *Meditative Betrachtungen und Anleitung zur Vertiefung der Heilkunst*. Rudolf Steiner Verlag, Dornach. (GA 316)
- Steiner, Rudolf: *Geisteswissenschaft und Medizin*. Rudolf Steiner Verlag, Dornach. (GA 317)
- Steiner, Rudolf: *Anthroposophische Menschenerkenntnis und Medizin*. Rudolf Steiner Verlag, Dornach. (GA 319)
- Weisskircher, A. / Warning A.: *Forschungswege in der Eurythmietherapie*, Alfter, 2010
- Merkurstab – Časopis pro antroposofickou medicínu (vychází 6× v roce)*, vydává Medizinische Sektion der freien Hochschule für Geisteswissenschaft, Internationale Koordination Anthroposophische Medizin, Gesellschaft anthroposophischer Ärzte in Deutschland e.V., Roggenstrasse 82, D-70794 Filderstadt (www.merkurstab.de)

ČÁST B. Etický kodex

Obecné pravidlo

Léčebný eurytmista pracuje na základě antroposofického obrazu člověka a z něj vyplývajících etických zásad. Tento obraz se zakládá na předpokladu, že každý člověk je vyvíjející se individualitou mající tělo, duši a ducha.

Pravidla pro vztah léčebného eurytmisty k pacientovi

Léčebný eurytmista se speciálně zavazuje:

- vykonávat své povolání svědomitě a dostát vložené důvěře,
- v rámci možností být nápomocen každému pomoc hledajícímu člověku, bez ohledu na věk, pohlaví, národnost a náboženské vyznání,
- ctít důstojnost osobnosti a svobodu klienta,
- žádným způsobem nezneužívat nouzovou situaci klienta pro své vlastní zájmy.

Léčebný eurytmista se zavazuje dbát na práva pacientů v návaznosti na Chartu práv pacientů, navrženou organizací „Active Citizens Network“, zahrnující 14 práv, doporučených a uznávaných Evropským hospodářským a sociálním výborem. Tato práva jsou formulována obecně vůči celému systému poskytování zdravotní péče.

1. Právo na prevenci

Každá osoba má právo na patřičnou lékařskou péči, aby mohla předcházet nemocím.

2. Právo na přístup

Každá osoba má právo na přístup k lékařské péči podle potřeb svého zdravotního stavu. Zdravotnická zařízení musí zaručit stejný přístup pro všechny, bez diskriminace z důvodu finančních zdrojů, bydliště, druhu nemoci nebo doby přístupu.

3. Právo na informaci

Každá osoba má právo na přístup ke všem druhům informací o svém zdravotním stavu, o zdravotnických zařízeních a jejich využití a na to, aby byl dáván k dispozici vědecký výzkum a technologické inovace.

4. Právo na souhlas

Každá osoba má právo na přístup ke všem informacím, které jí umožní aktivně se podílet na rozhodování o svém zdraví. Tyto informace jsou předpokladem pro všechny léčebné postupy a všechna ošetření, včetně účasti na vědeckém výzkumu.

5. Právo svobodu volby

Každá osoba má právo zvolit si na základě přiměřených informací léčbu a jejího poskytovatele.

6. Právo na soukromí a důvěrnost

Každá osoba má právo na důvěrnost osobních údajů, včetně informací o svém zdravotním stavu a možných diagnostických nebo terapeutických postupech, a na ochranu soukromí při výkonu diagnostických vyšetření a zdravotnických a lékařských/chirurgických zákroků.

7. Právo na úctu k pacientovu času

Každá osoba má právo na ošetření provedené rychle a v předem dohodnutém časovém rozmezí. Toto právo platí v každé fázi léčby.

8. Právo na dodržování kvalitativních standardů

Každá osoba má právo na přístup ke kvalitní zdravotní péči na základě specifikace a dodržení přesných norem.

9. Právo na bezpečnost

Každá osoba má právo na ochranu před poškozením způsobeným špatným fungováním zdravotnických služeb a před chybami lékařů, jakož i právo na přístup k lékařské péči a ošetřením splňujícím vysoké bezpečnostní standardy.

10. Právo na inovaci

Každá osoba má právo na přístup k inovativním postupům, včetně diagnostických metod, odpovídajícím mezinárodním standardům, a to bez ohledu na ekonomická nebo finanční hlediska.

11. Právo na ochranu před zbytečným utrpením a bolestí

Každá osoba má právo na to, aby jí v každé fázi nemoci byla poskytována péče, která maximálně omezí utrpení a bolest.

12. Právo na individuální péči

Každá osoba má právo, aby diagnostické nebo terapeutické programy byly co nejvíce přizpůsobeny jejím individuálním potřebám.

13. Právo na stížnost

Každá osoba má právo stěžovat si, pokud byla poškozena, a právo na odpověď nebo jinou zpětnou vazbu.

14. Právo na odškodnění

Každá osoba má právo na přiměřené odškodnění během přiměřeně krátké doby, kdykoli dojde v souvislosti s léčbou k jejímu fyzickému nebo psychickému poškození.

Pravidlo pro vztah léčebného eurytmisty, lékaře a odborného personálu

Léčebný eurytmista pracuje s oborově specifickou samostatností a odpovědností zpravidla na základě doporučení lékaře, ve spolupráci s lékařem a dalším odborným personálem – ku prospěchu pacienta.

Individuální pravidla

Léčebný eurytmista

- odpovědně nakládá s vlastními zdroji,
- vykonává svou profesi tak, aby tím nebyl poškozován veřejný obraz léčebné eurytmie,
- vede svou praxi v rovnováze požadavků pacientů hledajících pomoc a svých vlastních životních potřeb,
- podílí se na dalším vývoji profese a léčebné eurytmie.

ČÁST C. Kompetence

Všeobecná kompetence

Odborné studium léčebné eurytmie trvá 18 měsíců a vyznačuje se sledováním terapeutických cílů. Na základě solidního léčebně-eurytmického praktického, terapeutického, metodického a teoretického vzdělání lze léčebnou eurytmii používat ve všech lékařských oborech a v léčebné pedagogice.

Léčební eurytmisté disponují ukončeným čtyřletým základním studiem eurytmie, jedenapůlletým doplňkovým vzděláním v léčebné eurytmii, ošetrovatelskou praxí a zkušeností z umělecké nebo pedagogické eurytmie.

Díky základnímu studiu ovládají léčební eurytmisté pohybové umění eurytmie. Dokáží používat své tělo jako nástroj pro hláskové a tónové pohyby.

V léčebně-eurytmickém vzdělávání se na léčebně-terapeutické úrovni klade zvláštní důraz na obory embryologie, anatomie, fyziologie, psychologie a patologie. Součástí studia jsou rovněž umělecko-sochařské studie, praxe, doprovodné odborné kurzy, konzultace s mentorem a supervize. Vzdělání dává kvalifikaci k specifickému terapeutickému použití léčebně-eurytmických pohybů. Absolvent je schopen utvářet terapeutický vztah s klientem a na základě lékařsko-anthroposofického poznání člověka kooperovat s lékařem.

Na základě samostatné odborné kompetence spolupracují léčební eurytmisté s ošetřujícím lékařem. Léčebně-eurytmická cvičení jsou sladěna s medikamentózní léčbou i dalšími nemedikamentózními terapiemi a zaměřují se na individuální chorobopis klienta.

Terapeutická kompetence

Léčební eurytmisté dokáží na základě lékařské diagnózy a předpisu koncipovat a provádět léčebně-eurytmickou terapii vztahenou na klienta a jeho individuální chorobopis.

V tomto je zahrnuto:

- Stanovení pohybové diagnózy za využití základních anatomických a fyziologických znalostí jako doplněk lékařské diagnózy;
- stanovení terapeutického plánu;
- pružná aplikace terapeutického plánu, jeho ověřování a upravování, dají-li k tomu podnět nová pozorování;
- kompletní použití prostředků léčebné eurytmie;
- správné seřazení jednotlivých cvičení;
- vytvoření rytmů cvičení, zvláště v případě dlouhodobé léčby; časové utváření terapeutických hodin (členění hodiny, poradenství pro samostatné cvičení);
- diferencované vnímání krátkodobého a dlouhodobého účinku léčebné eurytmie na klienta;
- vytvoření písemné dokumentace průběhu terapie.

Metodická kompetence

Léčební eurytmisté si sami dokáží organizovat stálou aktualizaci a školení svých schopností, nutné pro výkon jejich povolání.

V tomto je zahrnuto:

- Stálá aktualizace a prohlubování lékařských, odborně terapeutických a antroposoficko-antropologických znalostí nutných pro kvalifikovaný výkon povolání;
- další rozvíjení vlastní léčebně-eurytmické pohybové schopnosti;
- organizování kolegiální výměny zkušeností prostřednictvím intervize a supervize;
- noetické studium podstaty hlásek a tónů a s nimi spojených utvářejících sil;
- samostatné zkoumání kvality hlásek a tónů s ohledem na jejich léčebné působení;
- zjemňování a prohlubování vnímavosti;
- školení vnímavosti pro různé úrovně a oblasti lidské konstituce jako základ samostatného lékařského poznání člověka;
- samostatné, k terapeutickému procesu se vztahující používání základů a školicích postupů antroposofie;
- vědomý a závazný přístup k hodnotám a normám.

Kompetence ve vztahu ke klientům

Léčební eurytmisté vedou terapeutický dialog srozumitelnou formou, ve vhodný čas a přiměřeně věku klienta a dokáží se přizpůsobit terapeutické situaci a respektovat klientovu autonomii.

V tomto je zahrnuto:

- Výstavba uceleného a suverénního terapeutického procesu;
- jisté zacházení s klientem, opírající se o vlastní léčebně-eurytmické a lékařské znalosti a zkušenosti;
- empatická komunikace s klientem;
- zacházení s klientem v souladu se specifickou indikací;
- respektování a podpora klientovy samostatnosti;
- podněcování klientovy vlastní aktivity, samostatného cvičení a prožívání.

Komunikativní kompetence

Léčební eurytmisté dokáží odpovědně a kompetentně komunikovat s lékaři, terapeuty, oborovými kolegy a se sociálním prostředím klienta.

V tomto je zahrnuto:

- Schopnost odborné komunikace při hovorech o klientech s lékaři a oborovými kolegy a ve spolupráci s dalšími zúčastněnými terapeuty, stejně jako spolupráce s dalšími odpovědnými osobami: učiteli, ošetřovateli, rodiči nebo jinými kontaktními osobami;
- schopnost náležitě prezentovat a zastupovat vlastní terapeutický obor;
- vedení pravidelných hovorů o klientech s ošetřujícím lékařem;
- posouzení vlastní kompetence a odmítnutí, respektive postoupení léčby poruch a onemocnění přesahujících vlastní kompetenci.

Sociální kompetence ve vztahu k instituci

Léčební eurytmisté dokáží svou činnost začlenit do terapeutického a sociálního rámce institucí (např. léčebná zařízení, školy s lékařsko-terapeutickou péčí, léčebně-pedagogická a sociálně-terapeutická zařízení, kliniky, domovy pro seniory, sanatoria, hospice).

V tomto je zahrnuto:

- Schopnost reagovat na odborně specifické podmínky instituce;
- schopnost výměny zkušeností s kolegy s ohledem na terapeutické otázky; snaha o kolegiální spolupráci; ochota kriticky sledovat vlastní činnost;
- stálé vzdělávání v rámci pracovních skupin s lékaři, oborovými kolegy a dalšími odpovědnými osobami;
- odpovědná účast na konferencích a poradách v rámci instituce;
- spoluodpovědnost za organizační záležitosti, jakož i za samosprávu instituce.

Profesně odborná kompetence

Léčební eurytmisté mají z profesně odborného hlediska fundovaný pracovní postoj, který jim dává schopnost samostatného výkonu jejich povolání.

V tomto je zahrnuto:

- Vědomý přístup k vlastnímu profesnímu profilu a práce na kvalitativních parametrech tohoto povolání;
- zapojení se do dalšího vývoje profesních standardů a práce na kvalitativních parametrech;
- reflektovaný přístup k ekonomickým, právním a zdravotně politickým rámcovým podmínkám vlastní činnosti.